

V poslední době zaznamenáváme rostoucí konsensus v tom, že europeizace je tak komplexní, že nemůže být vysvětlena v jednom teoretickém rámci, neboli, jak řekl Olsen: „neexistuje jednotná *grand teorie* europeizace“.¹⁵⁷ V úvodní části této práce jsme viděli, že europeizace má velmi široký rámec a může znamenat prakticky cokoli.

V naší případové studii o „změně paradigmatu v italské regionální politice“ jsme si potvrdili, jaké potíže mohou nastat při použití konceptu europeizace.

Domníváme se, že studium europeizace by nemělo být o hledání čistého konceptu, ale o tom, že se snažíme něco zjistit a doložit. Aby se tento koncept zbavil nejistoty, měl by spolupracovat s více vyhraněnými a argumentačně více zvládnutými teoretickými rámci, jako je například *multilevel governance* nebo *network governance*. Například *multilevel governance*, který lze empiricky podložit, je užíván v case studiích o europeizaci regionální politiky v poslední době velmi často. Tato teorie pojímá utváření evropského politického prostoru jako proces, který zahrnuje významné změny v mocenských vztazích – mobilizaci a posilování subnárodních vlád.

Samotná europeizace však není prakticky ověřitelná, pokud jí chceme měřit transformační procesy. Jednak z toho důvodu, že v případě Itálie tento proces není možné nazvat jako uzavřený a jednak z důvodu, na který jsme poukazovali, tj. působení více faktorů. To, jaký dopad má Evropská unie na členské státy, je tedy proces různorodý, vždy závislý na domácím kontextu. A tak je možné, že europeizace je módní výstřelek a brzy bude nahrazena jinými koncepty.

---

¹⁵⁷ Olsen, J.: *The Many Faces of Europeanization*, pp.24.

V případě měření italského Jihu tento koncept selhává. Mezzogiorno se stále vyvíjí a tak nemůžeme tvrdit, že funguje výlučně podle starého nebo nového paradigmatu. To se prokáže až v mnohem delším časovém horizontu.

V Itálii došlo pod vlivem evropské politiky soudržnosti k urychlení procesu devoluce a rozvoje druhé, regionální úrovně vládnutí. Protože proces europeizace působí efektem různorodým, je zajímavé sledovat, jak se s touto politikou vyrovnávají různé regiony. Ty nejvyspělejší se adaptovaly ihned, ostatním to trvá různou dobu. V této oblasti je také dnes zkoumána dokumentace jednotlivých italských regionů, z níž se můžeme dozvědět, jak každý z nich reagoval odlišným způsobem v závislosti na vnitřně specifických faktorech, jako je například dědictví minulých politik a vlád, uspořádání, ale také o postojích administrativních a politických elit. Výsledky těchto případových studií by pak mohly v dlouhodobějším časovém horizontu potvrdit či vyvrátit dopad nové regionální politiky pro Mezzogiorno.